

Skolans utveckling, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, I4BUNI5I

Återrapport och lägesbeskrivning av hur arbetet fortskrider

Under 2013 tillsattes en arbetsgrupp för att utreda och synliggöra vilka förutsättningar och behov av stöd som skolor och lärare behövde för att uppfylla skollagens (SFS 2011) krav att utbildning skall vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Arbetet i gruppen resulterade i en strategi, *Skolans utveckling, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Strategi för forskning och utveckling i Piteå kommuns skolor*, som antogs av Barn- och utbildningsnämnden den 25.6 2014. Strategin anger utgångspunkter och förutsättningar för det arbete som skall genomföras för att undervisningen. Den vetenskapliga grund som enligt strategin är aktuell i detta sammanhang är den vetenskap som intresserar sig för arbetet i skolan och hur lärare utformar undervisningen och hur elever lär sig i skolan. Genom att forskningsanknyta lärarens arbete synliggörs och uppvärderas den erfarenhetsbaserade kunskapen, som strategin beskriver vara av största betydelse för skolans utveckling. Att lärare studerar och utvecklar kunskap om sin egen undervisning är av central betydelse för att kunna förstå hur elever lär sig i skolan så att de når målen.

Strategin anger som en nödvändig förutsättning i det förändringsarbete som skall göras för att uppfylla skollagens krav, att lärare görs delaktiga, bereds möjlighet att bedriva egna studier samt involveras i forskning. Läraren skall både läsa och ta del och ”forska” själva. För att så skall kunna ske är det nödvändigt att bygga strukturer på alla nivåer inom organisationen och mellan organisationer som förfogar över den typ av vetenskaplig kompetens som anges i strategin och skollagen.

Nuläget

Arbetet med att integrera den vetenskapliga grunden befinner sig i ett orienterande läge, där strategins utgångspunkter och förutsättningar kommuniceras och diskuteras. Initieringen sker i dag på flera nivåer, inom och utanför organisationen.

På förvaltningsnivån har en vetenskaplig ledare/lektor i pedagogiskt arbete anställts from 20150401. Hon har till uppgift att leda arbetet mot en skola på vetenskaplig grund och forskande lärare.

Mellan kommun och universitet. En skola på vetenskaplig grund förutsätter partsamverkan mellan kommunen och universitet med sådana forskare som intresserar sig för praktiktäna forskning i skolan. Sedan september 2015 har de formella steg tagits, som innebär att kommunens skolor nu har tillgång till forskarkompetenser vid Umeå universitet och

Jönköpings universitet. Bägge dessa partssamverkan bygger på win-win, dvs. att bägge parter har något att vinna på samarbetet.

Dialogmöten med aktörer på skolnivå. Parallellt med partnerskapsarbetet, har sedan maj 2015 startats interna processer som syftar till att sätta frågan om den vetenskapliga grunden på samtliga skolors dagordning samt skapa delaktighet och inflytande hos olika berörda aktörer, exempelvis rektorer, områdeschefer, förstelärare och utvecklingslärare inom förskola-gymnasium.

I samarbete med lärare. I parternas gemensamma arbete ingår att utveckla och genomföra kompetenshöjande insatser, det ligger nära till hands att erbjuda exempelvis förstelärare möjlighet att knyta kompetensutvecklingen till studier på magisternivå. På lång sikt skulle detta innebära att samtliga skolor och förskolor har tillgång till sådan vetenskaplig kompetens, att lärare i samverkan med forskare kan bedriva studier i sin egen och andras undervisning.

Pågående forskning/utveckling. Ett forskarteam från Jönköpings universitet genomför tillsammans med den vetenskapliga ledare en studie om förstelärollen. Syftet är att skapa en vetenskapligt grundad kunskap som utgångspunkt för utformningen av kommande utvecklingsprojekt och kompetenshöjande insatser.

Kommunen deltar också i BEED-projektet, *Beprövad erfarenhet och elevers inflytande*, som initierats av FOUi Norrbotten. Projektet är ett forsknings- och utvecklingsprojekt, där forskare och lärare samverkar för att hitta former för hur lärare vetenskapligt kan bepröva sina erfarenheter av elevers inflytande och delaktighet i undervisningen. Projektet finansieras av Skolverket och pågår under 2015 i totalt tre kommuner i Norrbotten.

Summering och slutsatser kring det fortsatta arbetet

Sammanfattningsvis befinner sig arbetet med att iscensätta arbetet med en skola på vetenskaplig grund i en initial och orienterande fas. Med stöd av forskning som intresserar sig för hur förändrings arbete genomförs i skolan (Dahlin 1995, Evans 1996, Carlgren & Hörnquist 1999, Engeström 2008, Hansson 2013, Kroksmark & Åberg 2014), är det viktigt att betona att de samtal och tankeutbyten som äger/ska äga rum på olika nivåer och arenor är av högsta betydelse för hur arbetet med att integrera den vetenskapliga kompetensen i lärarens och skolans vardagsarbete. Utan att berörda parter ser, förstår, utvecklar gemensamma tankar och idéer om vad som behöver göras samt börjar att handla, kommer inget att förändras i grunden. Med andra ord, hur förändringsprocessen skall designas för att integrera en eftertänksam skola, dvs. en skola vars undervisning vilar på vetenskaplig grund, bör också själva förändringsarbetet utformas utifrån vetenskapligt grundade kunskaper. Det finns en stor samstämmighet inom sk. skolutvecklingsforskning, att förändringar bäst genomförs med en stark tilltro till dem som skall genomföra förändringen.

Kristina Hansson
Vetenskaplig ledare, Utbildningsförvaltningen
Telefon direkt 6227
E-post kristina.hansson@pitea.se

Referenser

Carlgren, Ingrid. & Hörnquist, Berit. (1999). När inget facit finns... - om skolutveckling i en decentraliserad skola. *Skola i utveckling*. Skolverket. Stockholm.

Dahlin, Per. (1995). *Skolutveckling Praktik*. Stockholm, Liber Utbildning.

Engeström, Yrjö. (2008). "Weaving the texture of school change." *Journal of Educational Change*.

Evans, Robert. (1996). *The Human Side of School Change. Reform, resistance, and the real-life problems of Innovation*. San Francisco, Jossey-Bass.

Hansson, Annelie. (2013). *Arbete med skolutveckling - en potentiell gränsszon mellan verksamheter?* Avdelningen för Utbildningsvetenskap. Härnösand, Mittuniversitetet. Avhandling för doktorsexamen.

Kroksmark, Tomas och Åberg, Karin. (2014). Kristisk summering av Modellscoleprojektet på Ribbaskolan. *Modellskolan - en skola på vetenskaplig grund med forskande lärare*. T. Kroksmark. Lund, Studentlitteratur.